

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว

ของ นายสมชาย พงษ์ชา ตูลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๕๐

เรื่อง พิจารณาที่ ๑๓/๒๕๕๐

วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง { คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง
นายภทรบท วรธรรมปริชา ผู้ถูกร้อง

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดกรณีนายภทรบท วรธรรมปริชา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง ส่งคำร้อง ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๐ กรณีนายภทรบท วรธรรมปริชา ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่น บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ (๕) มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ ประกอบประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ได้กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้ในปีงบประมาณที่ผ่านมาไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งมีหน้าที่

ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้องภายใน ๓๐ วัน ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง หรือพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีแล้วแต่กรณี ในปีงบประมาณ ๒๕๔๒ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีมีรายได้รวมทั้งสิ้น ๓๓๖,๕๒๓,๖๔๕.๔๑ บาท มีผลให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้องภายใน ๓๐ วัน ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ และพ้นจากตำแหน่งดังกล่าว เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ เนื่องจากสมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่งต่อผู้ร้องแล้วเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๓ แต่เมื่อครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้องกรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีภายในวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๓ และภายในวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๓ ตามลำดับ ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ และเอกสารประกอบดังกล่าว

สำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีหนังสือแจ้งและเตือนให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงและเหตุผลของการไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบกรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วหนึ่งปี โดยส่งไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับรวม ๖ ฉบับ ดังนี้ (๑) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๑๖๘๘ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๓ (๒) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๒๓๑๕ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๓ (๓) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๔/๒๖๗๔ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๓ (๔) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๗/๐๔๗๒ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๘ (๕) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๗/๐๕๑๗ ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๘ และ (๖) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๗/๑๘๒๕ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๘ แต่ผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการชี้แจงข้อเท็จจริงและไม่ได้ยื่นบัญชีฯ และเอกสารประกอบแต่อย่างใด

เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ผู้ถูกร้องได้รับมอบหมายจากนางสาววิภาวัลย์ (วิภาวรรณ) รววรรณปรีชา ซึ่งเป็นพี่สาวและดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีสมัยเดียวกัน

ให้มายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบแทนในกรณีที่น่าสาววิภาวัลย์ พ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ณ สำนักงาน ป.ป.ช. แต่ผู้ถูกร้องยังคงไม่ได้ยื่นบัญชี ฯ และเอกสารประกอบของตนเอง

ต่อมาผู้ร้องมีคำสั่งให้พยานบุคคลที่เกี่ยวข้องจำนวน ๔ ราย และผู้ถูกร้องมาให้ถ้อยคำต่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. สรุปได้ดังนี้

(๑) นางจุฬาลักษณ์ หม่อมสุวรรณ ผู้อำนวยการกองคลัง องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีมีรายได้ในปีงบประมาณ ๒๕๔๒ จำนวน ๓๓๖,๕๒๓,๖๔๕.๔๑ บาท ปีงบประมาณ ๒๕๔๖ จำนวน ๖๕๓,๖๕๘,๖๘๒.๕๗ บาท และปีงบประมาณ ๒๕๔๗ จำนวน ๗๖๒,๗๘๒,๑๖๖.๖๒ บาท โดยในแต่ละปีจะมีการนำเสนอรายรับของปีงบประมาณที่ผ่านมาเข้าที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เพื่อขอตั้งงบประมาณในปีถัดไป ซึ่งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีจะทราบรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อพิจารณาผ่านงบประมาณในแต่ละปี

(๒) นางสุภาภรณ์ อาศัยบุญ รักษาการในตำแหน่งรองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานเคยดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนกิจการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีตั้งแต่วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๓ ถึงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ พยานได้จัดเตรียมและแจกจ่ายแบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารคำแนะนำต่าง ๆ ตามที่ได้รับแจกจากสำนักงาน ป.ป.ช. ให้แก่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีทุกคน รวมทั้งแจ้งให้ทราบด้วยวาจาว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ทั้งในกรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ในรายชื่อของผู้ถูกร้อง บางครั้งพยานได้รับแจ้งทางโทรศัพท์จากเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ขอให้ช่วยเร่งรัดให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงในการไม่ยื่นบัญชี ฯ ตนเองก็จะแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบต่อไป และเคยสอบถามผู้ถูกร้องว่าดำเนินการหรือยัง ก็มักจะได้รับคำตอบจากผู้ถูกร้องว่ากำลังดำเนินการอยู่

(๓) นางสาวนฤมล ตุพันธ์วงษ์ ผู้รับหนังสือจากสำนักงาน ป.ป.ช. ที่มีไปถึงผู้ถูกร้อง ให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานทำงานในตำแหน่งเสมียนธุรการทั่วไปของโรงงาน ALCO PRODUCT ตั้งอยู่เลขที่ ๑๒๓/๕ หมู่ ๘ ตำบลบางกระสอบ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี และเป็นผู้รับ

จดหมายลงทะเบียชจากเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ผู้นำจ่ายตามใบตอบรับเลขที่ ๙๒๒๒ เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๘ ส่งถึงผู้ถูกร้อง เมื่อพยานได้รับแล้วก็ส่งให้ผู้ถูกร้องซึ่งมีบ้านพักอาศัยอยู่ในบริเวณโรงงาน ALCO PRODUCT

(๔) นายณรงค์ จันทนดิษฐ์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า ตนเองเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีจนถึงปัจจุบันรวม ๑ สมัย ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมาแล้วรวม ๔ ครั้ง เคยมาขึ้นเอกสารประกอบเพิ่มเติมที่สำนักงาน ป.ป.ช. (อาคารธนภูมิ) พร้อมกับผู้ถูกร้อง ๒ ครั้ง คือเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ กรณีพ้นจากตำแหน่ง และเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ อีกครั้ง กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เนื่องจากผู้ถูกร้องรู้จักเส้นทางมาขังสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นอย่างดี และในการมาที่สำนักงาน ป.ป.ช. พยานและผู้ถูกร้องก็ทราบและพูดคุยกันตลอดว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

(๕) ผู้ถูกร้องให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องเดิมชื่อ “ภัทรบท” ทราบว่ามีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ และเอกสารประกอบในกรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี หลังจากที่พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ แล้ว ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ขอให้ชี้แจงข้อเท็จจริงและเหตุผลของการไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี รวม ๖ ฉบับจริง รวมทั้งได้เดินทางมาพบเจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. ณ สำนักงาน ป.ป.ช. (อาคารธนภูมิ) หลายครั้ง แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ยื่นบัญชีฯ เนื่องจากในขณะนั้นยังขาดเอกสารประกอบเกี่ยวกับที่ดิน (แปลงเดิมจำนวน ๑ แปลง) และบัญชีเงินฝากธนาคาร โดยได้ขอผิดผ่อนว่าจะมายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและเอกสารประกอบให้ครบถ้วนในคราวเดียวกันอีกครั้งหนึ่ง แต่ก็ไม่ได้ดำเนินการใด ๆ จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ก็ยังไม่ยื่นบัญชีฯ ของพยานต่อผู้ร้อง เนื่องจากต้องเดินทางไปดูแลกิจการทำสวนที่จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดสระบุรี และต้องดูแลปู่ที่อายุมาก ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาในการรวบรวมเอกสารประกอบที่ยังขาดอยู่ และหลงลืมที่จะยื่นบัญชีฯ และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง

ผู้ร้องได้พิจารณาเรื่องนี้ในการประชุมครั้งที่ ๒๕/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๐ ที่ประชุมมีมติด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ ๗ เสียงว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้องภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด กรณีพ้นจากตำแหน่ง และ

กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ในตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จึงเสนอเรื่องขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้องภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดกรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓

คณะกรรมการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องและให้ส่งสำเนาคำร้องแก่ผู้ถูกร้องเพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาที่มีความสรุปว่า ผู้ถูกร้องมิได้จงใจที่จะไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ เนื่องจากผู้ถูกร้องมีหนังสือขอผ่อนผันการยื่นบัญชีฯ และเอกสารประกอบดังกล่าวเมื่อครั้งที่ผู้ถูกร้องหมดวาระลงในวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ และพยายามติดต่อขอยื่นเอกสารอีกหลายครั้ง โดยไปพบเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ด้วยตนเองที่สำนักงาน ป.ป.ช. ผู้ถูกร้องทราบว่าตนเองมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ แต่ไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ดังกล่าว กรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เหตุที่ยังไม่ได้ยื่นเพราะเอกสารเกี่ยวกับโฉนดที่ดินที่ต้องใช้ยื่นยังไม่เรียบร้อยเนื่องจากบิดาเป็นผู้เก็บรักษาเอกสารดังกล่าวไว้ และความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถูกร้องกับบิดาเป็นไปโดยไม่ราบรื่น จึงไม่อาจนำโฉนดที่ดินมายื่นได้ นอกจากนี้ผู้ถูกร้องต้องทำงานเพื่อเลี้ยงครอบครัวและมีภารกิจส่วนตัวที่ต้องดูแลปู่ที่มีอายุมาก ภรรยาที่กำลังตั้งครรภ์ และบุตรอีก ๒ คน ทำให้บางครั้งผู้ถูกร้องอาจลืมเรื่องที่จะต้องกระทำหรือที่ยังไม่ได้กระทำไป

คณะกรรมการรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องแล้ว เห็นว่าข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้

พิจารณาแล้ว ขณะคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง ได้มีประกาศใช้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และวรรคสี่บัญญัติให้บรรดาคดีใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา นี้ ดำเนินการต่อไป คดีจึงอยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๒ วรรคหนึ่ง (๒) บัญญัติให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะได้ดำเนินการปรับปรุงให้เป็นไปตามที่บัญญัติ ไว้ในรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญย่อมมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีตามคำร้องของผู้ร้องต่อไปได้

ปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยในประการที่ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สิน และเอกสารประกอบกรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ หรือไม่ ข้อเท็จจริงเบื้องต้นตามคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ของผู้ถูกร้องฟังได้ว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีมีรายได้ในปีงบประมาณ ๒๕๔๒ รวมทั้งสิ้น ๓๓๖,๕๒๓,๖๔๕.๔๑ บาท จึงเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้ตามเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนด เกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีผล ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ ที่กำหนดให้ผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาทเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การ บริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีจึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด นนทบุรีได้รับการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและมี หน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบของตน คู่สมรส และบุตร

ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้องภายในกำหนดระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๑ ปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวตามวาระเมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ โดยผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบกรณีพ้นจากตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

พิจารณาแล้ว ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดคนนทบุรีตามวาระเมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง กรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ทั้ง ๆ ที่ผู้ถูกร้องทราบว่ามีหน้าที่ที่จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ซึ่งผู้ถูกร้องก็ได้ยื่นบัญชีดังกล่าวเมื่อเข้ารับตำแหน่งมาแล้ว ภายหลังเมื่อผู้ร้องตรวจพบ สำนักงาน ป.ป.ช. ก็ได้มีหนังสือแจ้งเตือนให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงกรณีไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบในกรณีดังกล่าวรวมถึง ๖ ครั้ง ทุกครั้งผู้ถูกร้องได้รับหนังสือไว้โดยชอบแล้ว ข้อที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าผู้ถูกร้องเคยไปที่สำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อจะยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบแต่เอกสารของผู้ถูกร้องยังไม่เรียบร้อย ผู้ถูกร้องจึงไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ดังกล่าวก็ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องขวนขวายประการใดเพื่อให้ได้เอกสารดังกล่าวมาหรือได้แจ้งข้อขัดข้องดังกล่าวให้ผู้ร้องทราบว่า ไม่สามารถนำเอกสารมาได้ไม่ว่าด้วยวิธีการใด โดยผู้ถูกร้องเพียงแต่ขอผัดผ่อนเรื่อยมา ส่วนที่ผู้ถูกร้องอ้างว่ามีภาระต้องเลี้ยงดูครอบครัวรวมทั้งต้องดูแลภรรยาที่กำลังตั้งครรภ์ บุตร ๒ คน และปู่ที่มีอายุมากทำให้บางครั้งผู้ถูกร้องอาจลืมเรื่องที่จะต้องกระทำหรือเรื่องที่ยังไม่ได้กระทำนั้น ไม่มีเหตุผลอันควรรับฟัง เพราะภายหลังเมื่อผู้ถูกร้องได้รับหนังสือแจ้งเตือนดังกล่าวแล้ว แทนที่ผู้ถูกร้องควรจะต้องรีบดำเนินการตรวจสอบและจัดทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบยื่นต่อผู้ร้อง แต่ผู้ถูกร้องกลับมิได้ดำเนินการอย่างใดเลย ทั้งที่รู้อยู่แล้วว่าการละเลยหรือเพิกเฉยไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวมีโทษทางอาญา พฤติการณ์จึงต้องแสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องไม่ใส่ใจต่อหน้าที่อันสำคัญของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่จะต้องปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวโดยเคร่งครัดเพื่อให้เกิดการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาแล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสาร

ประกอบตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๓ กำหนด กรณีพ้นจากตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี การกระทำของผู้ถูกร้องจึงต้องตามมาตรา ๓๔ ซึ่งห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งตามคำร้องของผู้ร้อง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายภทรบท วรวรรณปรีชา ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบกรณีพ้นจากตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งตามความเป็นจริงตามคำร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ และประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ ประกอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสาม วรรคสี่ และ มาตรา ๓๐๒ วรรคหนึ่ง (๒)

นายสมชาย พงษ์ธา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ